

Валентина ПОГОРЕЛОВА,
здобувач ступеня доктора філософії
спеціальності 061 «Журналістика»
факультету іноземної філології
та соціальних комунікацій
Сумського державного університету

Valentyna POHORIELOVA,
PhD candidate, speciality 061 "Journalism",
Faculty of Foreign Philology and Social Communications,
Sumy State University

<https://orcid.org/0009-0001-9167-9391>
v.pohoryelova@journ.sumdu.edu.ua

СУСПІЛЬНІ ФУНКЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РАДІОЖУРНАЛІСТИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

SOCIAL FUNCTIONS AND COMMUNICATION POTENTIAL OF RADIO JOURNALISM IN THE INFORMATION SPACE

В умовах стрімкої цифровізації медіасередовища та трансформації традиційних форм масової комунікації питання збереження і переосмислення ролі радіожурналістики набуває особливої наукової та практичної актуальності. Радіо як медіум із понад столітньою історією демонструє унікальну здатність до адаптації в конкурентному інформаційному полі, де домінують цифрові платформи та соціальні мережі. Попри значну кількість наукових праць, присвячених теоретичним аспектам журналістики та масової комунікації, окремі питання щодо функціонального потенціалу радіожурналістики в сучасному інформаційному просторі потребують подальшого наукового осмислення. Метою статті є комплексне дослідження суспільних функцій радіожурналістики та визначення її комунікаційного потенціалу в сучасних умовах. У роботі використовувались методи системного аналізу, функціонального підходу, порівняльного та описового аналізу медіатекстів. У результаті дослідження встановлено, що радіожурналістика виконує широкий спектр суспільних функцій: інформаційну, аналітичну, виховну, розважальну, культурно-просвітницьку та функцію соціальної інтеграції. Особливо важливою в контексті сучасних викликів є функція психологічної підтримки аудиторії, яка набула вираженого характеру в кризових і воєнних умовах. Функціонування радіожурналістики в сучасному інформаційному просторі займає спеціальну нішу в соціально-комунікативному середовищі завдяки оперативності, доступності та здатності формувати живий діалог із суспільством. Конвергенція радіо з цифровими платформами (подкастинг, стрімінг, інтернет-мовлення) не лише розширює його аудиторне охоплення, а й відкриває нові виміри комунікаційного потенціалу медіа. Функціонування радіожурналістики забезпечує стабільність інформаційних процесів, підтримує суспільний діалог та сприяє розвитку сучасного медіакомунікаційного середовища.

Ключові слова: радіожурналістика, інформаційний простір, суспільні функції, медіатрансформація, конвергентне мовлення, масова комунікація.

In the context of the rapid digitalization of the media environment and the transformation of traditional forms of mass communication, the issue of preserving and rethinking the role of radio journalism is gaining particular scientific and practical relevance. Radio, as a medium with over a century of history, demonstrates a unique ability to adapt in a competitive information space dominated by digital platforms and social networks. Despite the significant number of scientific works devoted to the theoretical aspects of journalism and mass communication, certain issues regarding the functional potential of radio journalism in the modern information space require further scientific understanding. The aim of the article is a comprehensive study of the social functions of radio journalism and the determination of its communication potential in the conditions of the functioning of the modern information space. The research used methods of system analysis, functional approach, comparative and descriptive analysis of media texts.

As a result of the study, it was found that radio journalism performs a wide range of social functions - informational, analytical, educational, entertainment, cultural and educational, and social integration functions. Particularly important in the context of modern challenges is the function of psychological support for the audience, which has become pronounced in crisis and war conditions. The functioning of a radio journalist in the modern information space occupies a special niche in the socio-communicative environment due to its efficiency, accessibility, and ability to form a live dialogue with society. The convergence of radio with digital platforms (podcasting, streaming, Internet broadcasting) not only expands its audience reach, but also opens up new dimensions of the communication potential of the medium. The functioning of radio journalism ensures the stability of information processes, supports public dialogue, and contributes to the development of the modern media communication environment.

Keywords: radio journalism; information space; social functions; media transformation; convergent speech; mass communication.

© Погорелова В., 2026

Вступ. Сучасний інформаційний простір зазнає трансформацій, зумовлених цифровізацією медіасередовища, фрагментацією аудиторії та появою нових форм медіаспоживання. У цих умовах функціонування традиційних медіа і, зокрема, радіо змушені адаптуватися до нових технологічних і комунікаційних реалій, зберігаючи при цьому свій суспільний вплив. Інформаційний простір постає складною багаторівневою системою соціальної взаємодії, у межах якої засоби масової комунікації виконують не лише функцію передавання інформації, а й забезпечують формування суспільних смислів, підтримання громадського діалогу та інтеграцію різних соціальних груп. У цьому контексті особливого значення набуває радіожурналістика як один із традиційних, але водночас динамічно адаптивних сегментів медіасфери, що зберігає значний комунікаційний потенціал навіть за умов розвитку цифрових платформ і нових медіаформатів. Радіо завдяки своїй оперативності, доступності та здатності забезпечувати безперервну комунікацію з аудиторією залишається важливим інструментом інформаційної взаємодії в сучасному інформаційному просторі.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного осмислення ролі радіожурналістики у соціально-комунікативній структурі інформаційного суспільства. Розширення медіапрактик, поява нових форматів аудіоконтенту, а також зміна інформаційних потреб аудиторії актуалізують питання щодо функціонального потенціалу радіо та його здатності виконувати суспільно значущі комунікаційні функції.

Науковий інтерес до проблематики функціонування комунікаційного потенціалу в інформаційному просторі відображений у працях українських і зарубіжних дослідників соціальних комунікацій. Структуру та функціональні параметри інформаційного простору

в контексті діалогу культури і міждисциплінарного аналізу досліджували К. Дубняк [4], В. Даніч і С. Шевченко [1], Л. Дротянко [3]. Трансформацію медіасередовища та суспільні комунікації у площині нових форм медіапрактики та їх соціально-функціонального виміру вивчали Н. Кодацька, О. Ятчук і О. Лесюк [6], Т. Прокопишин і Р. Савчинський [8]. Комунікаційний потенціал журналістики був предметом дослідження А. Житнікової [5], проблематику інформаційного суспільства розглядали О. Мітчук та Г. Горбенко [7]. Радіожурналістику в цифровому середовищі досліджував О. Дмитровський [2].

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, у сучасному науковому дискурсі недостатньо системно розкрито питання суспільних функцій і комунікаційного потенціалу радіожурналістики саме у структурі інформаційного простору.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є комплексне дослідження суспільних функцій радіожурналістики та визначення її комунікаційного потенціалу в умовах сучасного інформаційного простору.

Досягнення поставленої мети супроводжується вирішенням таких завдань: систематизувати суспільні функції радіожурналістики з урахуванням сучасних трансформаційних процесів у медіасередовищі; визначити специфіку комунікаційного потенціалу радіожурналістики в умовах цифровізації та конвергенції медіа; з'ясувати роль радіожурналістики у формуванні соціально-комунікативної взаємодії між медіа та аудиторією.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Системний аналіз використано для розгляду радіожурналістики як елемента інформаційного простору у взаємозв'язку з іншими медіа, соціальними інститутами та комунікаційними

практиками. Функціональний підхід став інструментом систематизації суспільних функцій радіожурналістики та оцінки їх актуальності в сучасних умовах. Порівняльний аналіз застосовано для встановлення функціональних характеристик радіожурналістики з іншими видами медіа, а також для виявлення спільних і відмінних рис у функціонуванні радіо в різних інформаційних середовищах — традиційному ефірному та цифровому. Описовий метод використано для характеристики актуальних форм і практики радіожурналістики, зокрема подкастингу та інтернет-мовлення, що є проявами адаптаційного потенціалу медіа.

Результати й обговорення. Визначення місця радіожурналістики в структурі сучасного інформаційного простору потребує передусім з'ясування змісту поняття «інформаційний простір». Системний аналіз наявних підходів засвідчує наявність єдиного загальноприйнятого визначення цього феномену. Розділяємо думку К. Дубняк, що називає поняття інформаційного простору «динамічним середовищем, де фізичні об'єкти зазвичай мають чітко визначені фізичні межі, що можуть досягати часової інформаційної переваги, а простір є структурованим» [4, с. 21]. Синтез зазначених підходів дозволяє констатувати, що інформаційний простір є складною відкритою системою, в якій медіа виступають ключовими агентами виробництва, розповсюдження та інтерпретації інформації.

Радіожурналістика в цій системі займає конкретну структурну позицію, зумовлену технологічними особливостями аудіальності, оперативністю та широким охопленням аудиторії. Системний аналіз функціонування радіожурналістики в інформаційному просторі показує її складну взаємодію з іншими медіа. Телебачення, онлайн-видання та соціальні мережі — локально конкурентне середовище, у якому радіо демонструє власну комунікаційну ідентичність.

Функціональний підхід як методологічна основа систематизації суспільних функцій радіожурналістики передбачає їх розгляд у нерозривному зв'язку із соціальними потребами, які вони задовольняють, та із трансформаційними процесами, що відбуваються в медіасередовищі. Дослідники Н. Кодацька, О. Ятчук і О. Лесюк, досліджуючи суспільні комунікації в контексті трансформації медіасередовища, переконливо доводять, що «головною рисою медіаканалу, як комунікаційного каналу, є одночасне передавання повідомлення великій сукупності аудиторії, тобто масам» [6, с. 4]. Відповідно до означеного підходу можемо

визначити, що радіожурналістика реалізує кілька взаємопов'язаних суспільних функцій: інформаційну, аналітичну, виховну та культурно-просвітницьку, функцію соціальної інтеграції, психологічної підтримки, розважальну функцію, кожна з яких відповідає певній соціальній потребі та набуває специфічного змісту в умовах сучасного інформаційного простору.

Інформаційна функція є базовою і конституційною для радіожурналістики як різновиду журналістської діяльності. Оперативність радіо як медіа традиційно використовує його конкурентну перевагу в реалізації цієї функції радіо, можливість ефективного відображення подій в режимі реального часу, випереджаючи як телебачення, так і всю онлайн-платформу за швидкістю реакції на новинний привід. В умовах сучасного інформаційного простору, перенавантаженого неперевіраним контентом і фейками, інформаційна функція радіожурналістики набуває функції верифікації та перевірки фактів, що виконує її суспільну значущість.

Аналітична функція реалізується через коментування подій, надання експертних оцінок, організацію дискусій та виготовлення аналітичних програмних форматів. Радіожурналістика не обмежує фіксацію фактів, а забезпечує їх контекстуалізацію та інтерпретацію, формуючи в аудиторії здатність до критичного осмислення інформації. Дослідниця А. Житнікова, аналізуючи комунікаційний потенціал журналістських рішень в Україні, наголошує, що «аудиторія відіграє роль значимого чинника існування медіа, а підвищення рівня освіченості аудиторії є перспективою ЗМІ, що безальтернативно змушені рости над собою, ставати сильним полем, корисним для суспільства» [5, с. 62].

Виховна та культурно-просвітницька функція виявляється в інформуванні про культурні цінності, збереженні та популяризації національної ідентичності, просуванні освітніх ініціатив і художньо-мистецьких практик засобами аудіального мовлення. Радіо має тривалу традицію культури мовлення, яка не втрачає своєї актуальності в сучасних умовах: тематичні програми, радіодрами, документальні аудіоматеріали та просвітницькі цикли, що залишаються затребуваними форматами та забезпечують реалізацію цієї функції в цифровому середовищі.

Функція соціальної інтеграції неможлива у можливості та здатності радіожурналістики об'єднувати різні суспільні групи навколо спільних цінностей, актуальних суспільних проблем і публічних дискусій. Учені Т. Прокіпшин і Р. Савчинський зауважують, що

«поширення інтернет-технологій, пришвидшення “мобілізації” та “мобільності” соціальних акторів, ущільнення соціальних мереж і загальна диджиталізація життя змінили внутрішню логіку соціального поля медіа. Відбулася комплексна зміна структури медійного поля, зокрема на рівні каналів поширення контенту. Традиційні ЗМІ співіснують, поєднуються, конкурують з цифровими медіа» [8, с. 111].

Функція психологічної підтримки набула підвищеної суспільної значущості в умовах сучасних криз і збройних конфліктів. Аудіальна природа радіо, що створює ефект живої людської присутності, забезпечує унікальний психологічний вплив на аудиторію, де голос радіоведучого формує відчуття захищеності, інформаційної значущості та соціальної підтримки. Науковиці О. Мітчук і Г. Горбенко зауважують, що «перспективним напрямом у сфері поширення інформації є інформаційний простір. Професійна діяльність журналістів у сфері сучасних інформаційних технологій передбачає, насамперед, різні технічні супроводи та теоретичне ознайомлення з креативно-інноваційними можливостями» [7, с. 155]. Радіожурналістика, що традиційно будується на принципах особистісного звернення до слухача, найбільше відповідає цій потребі.

Розважальна функція є органічною складовою частиною комунікаційної місії радіожурналістики. Вона забезпечує емоційне розвантаження аудиторії та підтримання її психологічного балансу, а в стратегічному вимірі служить інструментом формування лояльної аудиторії та утримання її уваги в конкурентному медіасередовищі. Важливо, що розважальна функція не підтримує інформаційних чи аналітичних функцій, а доповнює їх, забезпечуючи цілісність комунікаційної взаємодії між радіостанцією та її слухачами.

Порівняльний аналіз позицій радіожурналістики в традиційному ефірному та цифровому інформаційному просторі дозволяє констатувати, що цифровізація не спричинила руйнування комунікаційного потенціалу радіо, а суттєво розширила його через появу нових форм, платформ і моделей мовлення. О. Дмитровський, зазначає, що «подкасти не можуть виокремлюватися у самостійний елемент. Виділення їх в окремий напрям у складі медіа можливе лише за умов високої якості цього продукту і значних вкладень у його рекламу та поширення» [2, с. 98]. Аналізуючи радіожурналістику та подкаст-новини в глобальному контексті, зазначають, що означена трансформація має універсальний характер і охоплює медіаринки різного рівня розвитку.

Порівняння радіожурналістики з іншими видами медіа виявляє її особливу конкурентну перевагу — здатність до обширного споживання. Слухач може отримувати радіоінформацію паралельно з виконанням інших видів діяльності, що принципово відрізняє радіо від телебачення та фактично формує онлайн-медіаспоживання, які вимагають зорової уваги. У поєднанні з цифровими можливостями стрімінгу, підкастингу та мовлення через мобільні застосунки ця влада формує унікальний комунікаційний профіль радіожурналістики, що забезпечує їй стійке місце в медіаспоживчих практиках сучасної аудиторії.

Моніторинг практики вітчизняного та зарубіжного радіомовлення дозволяє виокремити й описати основні адаптаційні стратегії, що реалізуються радіожурналістикою у відповідь на виклики сучасного інформаційного простору.

Сукупність зазначених адаптаційних стратегій супроводжується тим, що радіожурналістика не є пасивним об'єктом медіатрансформацій, а виступає активним суб'єктом, здатним до рефлексивного переосмислення власної ролі та цілеспрямованого розвитку свого комунікаційного потенціалу в умовах динамічного інформаційного простору.

Радіожурналістика як складова система масової комунікації функціонує в інформаційному просторі, що перебуває у стані безперервної трансформації під впливом технологічних, соціальних і політичних подій. Її функціонування забезпечує безперервність комунікаційних процесів, оперативне поширення суспільно важливої інформації та формування публічного дискурсу. Радіо зберігає актуальність як доступний і динамічний канал масової комунікації, здатний ефективно адаптуватися до змін медіасередовища та інтегрувати нові цифрові формати аудіоконтенту. Осмислення її суспільної ролі в цих умовах потребує комплексного підходу, який аналізує функціональне навантаження медіа з оцінкою його комунікаційного потенціалу в контексті глобальних медіатрансформацій. Структурна позиція радіожурналістики в інформаційному просторі супроводжується унікальними характеристиками медіа — аудіальністю, оперативністю та здатністю до мультитизадачного споживання, які забезпечують їй стійкі конкурентні переваги навіть в умовах домінування візуальних і цифрових медіа.

Висновки та перспективи дослідження. У межах дослідження встановлено, що радіожурналістика реалізує комплекс

взаємопов'язаних функцій у інформаційному просторі. Суспільні функції радіожурналістики не є статичними, а якісно трансформуються під впливом суспільних запитів і технологічних змін, набуваючи нових форм реалізації та нових сфер застосування. Адаптація радіожурналістики до викликів сучасного інформаційного простору реалізується через стратегії мультиплатформності, аудиторної спеціалізації та розвитку інтерактивності, що говорить про її здатність до рефлексивного переосмислення власної ролі в медіасистемі та цілеспрямовано-го розвитку комунікаційного потенціалу.

Радіожурналістика залишається суспільно значущим інститутом масової комунікації, здатним ефективно виконувати свої функції як у традиційному, так і в цифровому інформаційному просторі.

Список використаних джерел

1. Даніч В. М., Шевченко С. М. Інформаційний простір. *Огляд економіки та управління транспортом*. 2022. № 24. С. 120–140. DOI: 10.15802/rtem2022/277626.
2. Дмитровський О. Особливості подкастингу як основної складової інтернет-радіо. *Теле- та радіожурналістика*. 2017. Вип. 16. С. 97–101.
3. Дротянко Л. Г. Інформаційний простір і діалог культури в інтер'єрі XXI століття. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2011. № 1. С. 5–8.
4. Дубняк К. А. Інформаційний простір: структура та функціональні параметри. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 4. С. 21–25.
5. Житнікова А. Комунікаційний потенціал журналістики рішень в Україні. *Діалог: медіастудії*. 2022. Вип. 28. С. 60–67. DOI: 10.18524/2308-3255.2022.28.268485.
6. Коцацька Н. О., Ятчук О. М., Лесюк О. В. Суспільні комунікації в контексті трансформації медіасередовища. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2021. № 4. С. 3–9. DOI: 10.32840/cpu2219-8741/2021.4(48).1.
7. Мітчук О., Горбенко Г. Сучасне інформаційне суспільство та новий період журналістики. *Образ*. 2024. Вип. 1 (44). С. 150–157. DOI: 10.21272/Obraz.2024.1(44)-150-157.
8. Прокопишин Т., Савчинський Р. Соціально-функціональний вимір нових форм медіа-практик. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2018. Вип. 12. С. 111–119.
9. Ortiz dos Santos F. Promoting peace: The role of radio journalism in conflict prevention. *Radio journal: international studies in broadcast & audio media*. 2021. Vol. 19(1). P. 175–196. DOI: 10.1386/rjao_00040_1
10. Snoussi T., Heywood E., & Lugo-Ocando J. Radio journalism and podcast news in the Global South. *Journalism*. 2024. Volume 25, Issue 9. P. 1837–1844. DOI: 10.1177/14648849241274873

References

- Danich, V. M., & Shevchenko, S. M. (2022). Informatsiinyi prostir [Informational Space]. *Review of Transport Economics and Management*, 8(24), 120–140 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.15802/rtem2022/277626>
- Dmytrovskiy, O. (2017). Osoblyvosti podkastynhu yak osnovnoi skladovoi internet-radio [Peculiarities of podcasting as a main component of internet radio]. *Tele- and Radio Journalism*, 16, 97–101. [in Ukrainian].
- Drotianko, L. H. (2011). Informatsiinyi prostir i dialoh kultury v interieri XXI stolittia [Informational space and the dialogue of cultures in the interior of the XXI century]. *Proceedings of the National Aviation University. Philosophy. Cultural Studies*, 1, 5–8 [in Ukrainian].
- Dubniak, K. A. (2015). Informatsiinyi prostir: struktura ta funktsionalni parametry [Information Space: Structure and functional parameters]. *State and Regions. Series: Social Communications*, 4, 21–25 [in Ukrainian].
- Kodatska, N. O., Yatchuk, O. M., & Lesiuk, O. V. (2021). Suspilni komunikatsii v konteksti transformatsii mediaseredovyscha [Public communications in the context of media environment transformation]. *State and Regions. Series: Social Communications*, (4), 3–9 [in Ukrainian].
[https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.4\(48\).1](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.4(48).1)
- Mitchuk, O., & Horbenko, H. (2024). Suchasne informatsiine suspilstvo ta novyi period zhurnalistyky [Modern Information Society and a the New Period of Journalism]. *Obraz*, 1(44), 150–157 [in Ukrainian].
[https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1\(44\)-150-157](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1(44)-150-157)
- Ortiz dos Santos, F. (2021). Promoting Peace: The role of radio journalism in conflict prevention. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 19(1), 175–196.
https://doi.org/10.1386/rjao_00040_1
- Prokopyshyn, T., & Savchynskiy, R. (2018). Соціально-функціональний вимір нових форм медіа-практик [Social and Functional Dimension of New Forms of Media-Practices (journalism sphere case)]. *Visnyk of Lviv University. Sociological Series*, 12, 111–119 [in Ukrainian].
- Snoussi, T., Heywood, E., & Lugo-Ocando, J. (2024). Radio Journalism and Podcast News in the Global South. *Journalism*, 25(9), 1837–1844.
<https://doi.org/10.1177/14648849241274873>
- Zhytnikova, A. (2022). Komunikatsiinyi potentsial zhurnalistyky rishen v Ukraini [Communication Potential of Solutions Journalism in Ukraine]. *Dialogue: Media Studies*, 28, 60–67 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.18524/2308-3255.2022.28.268485>

Стаття надійшла до редакції: 11.03.2026.